

## AT BLIVE RADIKALISERET

### - om Push, pull og lead-faktorer



Ordene radikalisering og ekstremisme indgår ofte i den offentlige debat. Når ordene optræder i en debat, kan det vække stærke følelser og holdninger, for der er mange fordomme og misinformation forbundet med dem. Alene begreberne ekstremisme og radikalisering er til debat – for hvornår kan noget betegnes som ekstremistisk? Og hvad er det, der gør, at nogle ender med at blive radikaliseret?

Radikalisering er selve processen hen mod ekstremistiske holdninger og/eller handlinger. Der er ikke nødvendigvis en entydig sammenhæng mellem dét at have ekstremistisk ideologi og dét at have en ekstremistisk adfærd.

Den måde, folk bliver radikaliseret på, kan variere meget fra menneske til menneske. Der er ikke én start og ét slutmål. Der er ikke én hastighed eller én bestemt vej og udvikling.

Det er altså en indviklet proces, og man kan ikke med sikkerhed sige, hvad der gør at et menneske er i fare for at blive radikaliseret. Der er dog nogle mønstre i radikaliseringen. De mønstre består af både push, og pull-faktorer efter de engelske ord for at "skubbe" og "tiltrække".

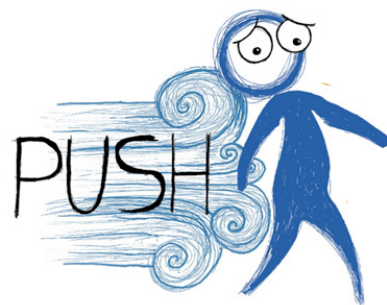
Lead-faktorer betyder "føre væk fra" - og de dækker over to processer: Lead-faktorer kan både være forebyggende for radikalisering for nogle mennesker og føre til afradikalisering for dem, der allerede er ekstremistiske.



## AT BLIVE RADIKALISERET... fortsat

### PUSH-FAKTORER

Push-faktorerne er de faktorer, der kan være med til at skubbe et menneske ind i radikaliserings. Blandt nogle af de vigtigste er:



#### Personlig sårbarhed og mistrivsel

Det er forskelligt, hvor modtagelige mennesker er for radikaliserings, ligesom man på nogle tidspunkter i sit liv kan være mere sårbar og påvirkelig end på andre. Dansk forskning viser, at ekstremistiske fællesskaber kan virke særligt tiltrækkende på personer, der af den ene eller den anden årsag oplever en grundlæggende usikkerhed i livet, for eksempel på grund af ting, der sker i familien, bestemte hændelser eller generel mistrivsel. Ensomhed og frustration er nogle af nøgleordene her. Begge dele kan skubbe særligt unge mennesker i retning af ekstremistiske netværk – eller kriminelle netværk for den sags skyld. Vi reagerer psykologisk forskelligt på de problemer, vi møder i livet, så den personlige sårbarhed varierer fra person til person.

#### Oplevelsen af racisme, udstødelse eller udelukkelse fra fællesskaber

Det har stor betydning, om man som person har en oplevelse af ikke at have samme muligheder som andre, og at blive holdt uden for fællesskaber og indflydelse. Hvis nogle føler, at de aldrig får den samme chance som andre, eller føler, at de hele tiden bliver sat i en negativ bås, så kan det bidrage til, at de begynder at tage afstand fra samfundet og for eksempel søger mod mere ekstremistiske fællesskaber. Det gælder bestemt ikke for alle – de fleste finder andre måder at håndtere situationen på – men for nogle kan det være blandt faktorerne.

#### Oplevelse af uretfærdighed på et mere politisk plan

Hos nogle mennesker finder man en stærk frustration og vrede over bestemte politiske beslutninger. Det kan være et lands udenrigspolitik, engagement i krige eller flygtninge- og indvandrerpolitik. De fleste finder fredelige, demokratiske udtryk for deres frustration (politisk engagement, demonstrationer, artikler og kommentarer, etc.), men ikke alle.

#### Religion

Når der i Danmark tales om at religion er skyld i radikaliserings, så er det udelukkende i forbindelse med islam. Det kan dog ikke påvises, at mennesker med stort engagement i religion har øget risiko for at blive radikaliseret. En stor del af dem, der bliver radikaliseret, har svag eller ingen religiøs baggrund før de bliver ekstremistiske, og mange kommer fra familier, hvor religion ikke fylder meget. Nogle unge bliver dog mere modtagelige for ekstreme religiøse holdninger, fordi de simpelthen mangler viden om religionen, så de kan argumentere imod det, de får fortalt. Det handler derfor ikke om religionen i sig selv, men om hvordan man bruger religionen til at argumentere for handlinger og holdninger. Her har man frit spil, hvis dem der lytter, ikke har viden om fx islam.

## AT BLIVE RADIKALISERET... fortsat

### PULL-FAKTORER

Pull-faktorer er betegnelsen for de faktorer, der kan virke tiltrækkende i forhold til de ekstremistiske fællesskaber.

De vigtigste faktorer er:



**Sammenhold/tilhørsforhold** – dét at spille en rolle, at føle sig som del af et særligt fællesskab med nye venner, og at tilhøre et socialt netværk der har betydning.

**Mening** – dét at finde klare svar på ens problemer og frustrationer og løsninger på, hvad der skal til for at forbedre ting. Ekstremistiske netværk har typisk sort-hvide forklaringer på, hvordan verden hænger sammen, og på hvad der er godt og ondt.

**Handling** – dét, at der ofte er spænding og aktivitet bundet op på ordene. Man gør noget aktivt for at ændre på det, som man er utilfreds med, og man gør det ofte sammen med andre.

### LEAD-FAKTORER

Lead-faktorer betyder "føre væk fra" og de dækker over to processer. Nogle lead-faktorer kan give personlig modstandskraft over for radikalisering. Andre lead-faktorer forsøger at afradikalisere dem, der allerede er i gang med at blive radikaliseret. Disse tiltag kaldes lidt misvisende ofte for forebyggende, selvom de er rettet mod unge, der allerede er i gang med at blive radikaliseret.

#### Lead-faktorer, der opbygger personlig modstandskraft:

Personlig styrke og trivsel: Nogle mennesker oplever mere personlig styrke og sikkerhed i livet end andre. Vi reagerer psykologisk forskelligt på de problemer, vi møder i livet, så den personlige styrke varierer fra person til person. Et godt familieforhold spiller en vigtig rolle, da det giver styrke at få hjælp og opbakning af familiemedlemmer, når livet føles svært. Gode venskaber giver også oplevelsen af personlig styrke, fordi tætte, positive relationer er forebyggende for ensomhed.

Oplevelsen af at være en del af et fællesskab: Det har betydning, om man som person har en oplevelse af at være en del af et fællesskab og at høre til i de grupper, hvor man færdes i hverdagen. Det kan både være fællesskabet i ens klasse, i en fritidsklub, og oplevelsen af at have venner. Oplevelsen af "at være en del af", betyder at man som menneske føler sig accepteret, som man er, at andre respekterer én, og at man bliver tilvalgt i sociale sammenhænge.

## AT BLIVE RADIKALISERET... fortsat

### Afradikaliserende lead-faktorer (også kaldet forebyggende tiltag):

Her er en række institutioner og personer, der kan inddrages, hvis et ungt menneske er i gang med at blive radikaliseret.

**Familien** har den største betydning, når positive forandringer skal lykkes for et menneske – både i forhold til radikalisering, men også i forhold til andre former for mistrivsel og kriminalitet. Familien har i de fleste tilfælde et ønske om at samarbejde med myndighederne for at løse problemet, så snart de bliver opmærksomme på det.

**Skolen** er også en meget vigtig medspiller, når det gælder om at imødegå radikalisering, fordi det er her børn og unge tilbringer en stor del af deres tid. Der er derfor mulighed for at skolen meget tidligt kan blive opmærksom på bekymringsager og reagere hurtigt. Mange mener at tidlige indsatser i skolen skal prioriteres i endnu højere grad, da det er lettere at bryde negativ adfærd såsom radikalisering, inden det bliver faste vaner og indgroede opfattelser.

**Sociale myndigheder** kan spille en vigtig rolle, hvis der er god tillid mellem de ansatte og den unge. Det kræver dog at den unge har et personligt og tillidsfuldt forhold til den ansatte, da der ellers kan opstå frygt for hvilke konsekvenser det kan få, hvis man er ærlig omkring sine problemer.

**Politiet** spiller også en vigtig rolle. I flere lokalområder arbejder man på at opbygge tillid til de unge, så de oplever at politiet gerne vil hjælpe, hvis de får problemer, eller hvis de havner i en svær situation.

